

ÚVOD

Na formování osobnosti se podílí mnoho faktorů a školní prostředí patří k těm, kterým lze přisuzovat velký význam. Z toho důvodu je škola vhodným prostředím pro preventivní působení na studenty, kteří mohou být negativně ovlivňováni mnoha sociálně patologickými jevy. Protože mohou tato rizika u studenta zanechat následky, které by ho mohly ovlivnit na celý život jak po psychické, fyzické ale i sociální stránce, mělo by být prevenci věnováno větší pozornosti nejen u dětí v nižším věku, ale také u dospívajících na středních školách. Proto je důležité takovým rizikům předcházet právě prostřednictvím minimálních preventivních programů, které k tomuto účelu slouží a zároveň jsou jedním z klíčových témat této práce. Tato bakalářská práce se z hlediska sociálně patologických jevů zaměřuje především na prevenci drogové závislosti a k ní přidružené minimální preventivní programy. Cílem je pak zjistit, jakým způsobem probíhají konkrétní preventivní programy na vybraných školách a jaké jsou nedostatky stávajícího stavu. Jakým způsobem jsou minimální preventivní programy tvořeny lze nalézt v teoretické části práce, nebo lze pravidla pro tvorbu dohledat v příslušné literatuře či v různých metodických materiálech.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá pohledy školních metodiků primární prevence na problematiku týkající se prevence drogové závislosti u středoškoláků. V teoretické části jsou shrnuty poznatky o návykových látkách a jejich dělení, teorii závislosti a prevenci na středních odborných školách. V empirické části jsou popsány metodologické postupy a zásady pro vypracování výzkumu. Tedy zásady pro realizaci kvalitativního výzkumu, které zahrnují popis zakotvené teorie a její částečné využití v této práci. Dále je v empirické části popsán způsob sběru dat, konkrétně polostrukturovaný rozhovor. Do výzkumu byli zapojeni čtyři respondenti, ženy (n=4) z řad školních metodiků primární prevence na středních odborných školách v Ústí nad Labem. V závěru práce je shrnutí výsledků výzkumu, které může být použito jako východisko pro doporučení pro praxi.

ENGLISH SUMMARY

The aim of the thesis is to give an overview of school primary prevention methodologists on problems related to the prevention of drug addiction in students of secondary vocational schools. The theoretical part summarizes the knowledge about addictive substances and their division, the theory of addiction and prevention at trade schools. The practical part describes methodological procedures and principles for the development of research, in other words principles for carrying out qualitative research that include a description of the anchored theory and its partial use in this thesis. In the practical part there is also description of data collection, specifically semi-structured interview. As a part of the research, 4 women (n=4) from school primary prevention methodologists in trade schools from Ústí nad Labem were questioned. At the end of the thesis is a summary of research results, which can be used as a basis for practice recommendations.

CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Výzkumný problém této bakalářské práce se týká oblasti prevence drogové závislosti. Cílem je zjistit názory odborníků na problematiku prevence drogové závislosti u středoškoláků. Proto je cíl výzkumné sondy konkretizován následujícím způsobem: popsat důležité aspekty školní drogové prevence z pohledu školních metodiků prevence jako klíčových odborníků na tuto problematiku, přiblížit situaci na vybraných školách a odhalit případné systémové nedostatky, které mohou být překážkou při realizaci preventivních programů.

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- 1) Jakým způsobem probíhají konkrétní preventivní programy na vybraných školách?
- 2) Jaké jsou deficity stávajícího stavu?

METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

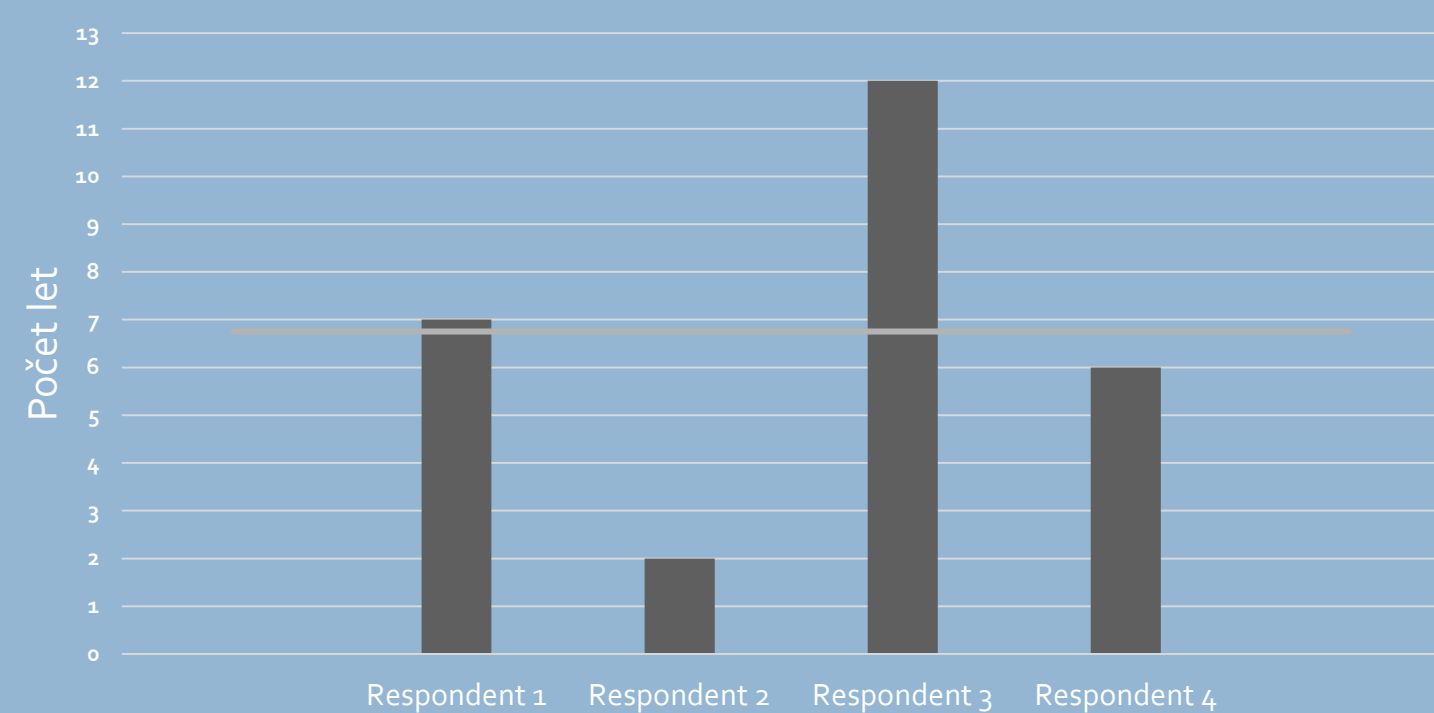
Pro sběr dat byl zvolen polostrukturovaný hloubkový rozhovor, nebo také polostrukturované interview, který kombinuje výhody jak nestrukturovaného, tak strukturovaného rozhovoru. Základem této metody je předem připravený koncept otázek, kterého se tazatel musí držet, tím se tento postup stává oproti nestrukturovanému interview daleko náročnějším z časového hlediska. Otázky jsou z většiny otevřené, a tak je vhodné využít i doplňujících otázek neboli inquiry, které v průběhu rozhovoru ujistí tazatele, zda odpověď na otázku dostatečně pochopil. Tím se předejde případné chybné interpretaci.

Během přípravy je nutné věnovat pozornost jádrovým otázkám, které posléze odpovídají na výzkumné otázky a neměly by během rozhovoru chybět. K těmto jádrovým otázkám se poté navazují otázky doplňkové, které mohou být obsahem samotného konceptu otázek, ale také mohou být položeny v průběhu rozhovoru. Ve zkoumané oblasti zajistí tyto doplňkové otázky prohloubení informací.

VÝZKUMNÝ DESIGN

Pro výzkum problematiky prevence drogové závislosti u studentů na středních odborných školách byl zvolen kvalitativní výzkumný design. Pro sběr dat byl zvolen hloubkový polostrukturovaný rozhovor. Kvalitativní metodologický postup byl zvolen z toho důvodu, aby došlo ke konfrontaci obecných poznatků s konkrétními zkušenostmi a názory pracovníků, kteří se v problematice drogových závislostí u studentů středních škol pohybují.

DÉLKA APLIKACE MINIMÁLNÍCH PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ
NA STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH

ZÁVĚR

Tato práce je zaměřena na téma školní drogové prevence, které se v teoretické části zabývá sumarizací poznatků kolem návykových látek a jejich dělení. Dále byly nashromážděny informace o drogové závislosti, se kterou se může člověk během svého života setkat. V této části je také popsán biopsychosociální model závislosti a jak taková závislost probíhá. V návaznosti na tato témata je rozebrána i všeobecná prevence drogových závislostí včetně jejího dělení a v následujících kapitolách jsou shrnuty poznatky o působení preventivních programů na středních školách z hlediska vývojové psychologie, které obsahují i tvorbu, aplikaci na cílovou skupinu a hodnocení úspěšnosti takových programů.

Pro praktickou část práce bylo přistoupeno k užití kvalitativní metodologie, vystavěné na prvcích zakotvené teorie, ze kterých byla vybrána metoda otevřeného kódování a jako nadstavba byla využita technika „vyložení karet“. Výzkumný vzorek tvořily čtyři respondentky z řad metodiků prevence středních odborných škol v Ústí nad Labem. Podklady pro následné zkoumání byly získány prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru.

Kapitola výsledků je zaměřena na popis jednotlivých kategorií, které přinesly poznatky především o způsobech, kterými prevence na vybraných středních odborných školách probíhá. Soubor kategorií zahrnují také kategorii týkající se nedostatků při realizaci preventivního působení ze stran organizátorů a vedení škol.

Prostřednictvím výsledků bylo také zjištěno, že všechny metodiky prevence vybraných středních odborných škol se prevencí vzniku závislosti na návykových látkách věnují dostatečným způsobem, i když se během realizace minimálních preventivních programů vyskytují jisté nedostatky ze stran vedení školy.

ODDĚLENÍ PEDAGOGICKÝCH A PSYCHOLOGICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2018

DROGOVÁ ZÁVISLOST U STUDENTŮ STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL A MOŽNOSTI JEJÍ PREVENCE

Jan Kadlec

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D.